

Editorial Sunuş

Esra DİCLE*

MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi Bahar 2024 tarihli 29. sayısında “Duygu Çalışmaları” konusuna odaklandı. On dokuzuncu yüzyılda kullanımı yaygınlaşan ve tarih içinde anlamı, tanımlanış biçimi sürekli değişen duygu kavramı üzerine, özellikle son yirmi yıldır önemli çalışmalar yapılıyor. Sosyoloji, antropoloji, tarih, ekonomi, felsefe, edebiyat ve toplumsal cinsiyet alanındaki çalışmalar, duyguların bireysel olmaktan ziyade tarihsel, kültürel, kolektif yönlerini ve kaynaklarını ortaya koymaya başladı. Duygu çalışmaları, duygularla ne yaptığımız ve duyguların bize ne yaptığı sorusundan yola çıkarak tarih yazımının, siyasi söylemlerin, modernlik deneyiminin, kolektif aidiyetlerin, bireysel ilişkilerin, benlik inşasının hangi duyguların üretimi, dolaşımı ve yayılımı üzerine kurulduğu üzerine düşünülen, farklı disiplinlerin bulgularıyla dönüşen bir alan oldu.

Bu dosyanın motivasyonu, duygu çalışmaları alanındaki potansiyelin en başta sosyal bilimler ve sanat olmak üzere farklı disiplinleri kapsayacak şekilde ortaya çıkarılmasının hangi imkânlar sunabileceği sorusuna dayandı. Bu doğrultuda kültürel, tarihsel, toplumsal ve bireysel söylemleri biçimlendiren travma, yas, tanıklık, mutluluk, korku, umut, nostalji vs gibi tekil veya kompleks duygu durumlarını, duygu çalışmalarının kuramsal, kavramsal ve terminolojik zeminini oluşturan metinlerle diyaloga girerek araştıran detaylı çalışmalar ortaya çıktı. Ele aldıkları duygu repertuarının farklı sanatsal-estetik formların üretilmesindeki belirleyiciliğini tartışan; politik söylemlerin, iktidar ve muhalefet biçimlerinin duygu üretme ve yayma pratiklerini görünür kılan; toplumsal cinsiyet rollerinin tanımlanmasında ve performansında duyguların işlevini işaret eden araştırmalar ve tartışmalar bu dosyanın çerçevesini oluşturdu.

Dosyada edebiyattan sinemaya, dergicilikten modern sanata, dijital platform için hazırlanmış programlardan sakatlık çalışmalarına kadar geniş bir alana yayılan ve duyguların sosyolojik, estetik, tarihsel, politik boyutlarını sergileyen çalışmalar yer aldı. Dosyada bulunan on iki yazıdan altısı edebiyat metinlerine odaklanıyor. “*Mektup Aşkları*”nın Duygu Dünyası: Kadınların ve Erkeklerin Mektuplarında Aşk” yazısı Leylâ Erbil’in *Mektup Aşkları* romanında “aşk” duygusunun faillerini odağa alarak mektuplar üzerinden kurgulanan aşkın toplumsal cinsiyet rollerinin performansında belirleyici olup olmadığını çözümlüyor. “Kendine Ait Bir Mutfak”ın Anlatısal İşlevi: Nezihe Meriç Öykülerinde Duymak, Düşünmek, Yemek ve Duygular” yazısı, *Bir Kara Derin Kuyu*’daki öyküleri ele alarak Nezihe Meriç edebiyatında duyuların nasıl uyandırıldığı, nasıl hızla değişebildiği ve neden bu kadar irdelendiği sorularını, yemeğe ve mutfaka daha yakından bakarak cevaplamaya çalışıyor. “Kırılğanlıkların Müellifi Barış Bıçakçı” yazısı, Bıçakçı’nın romanlarındaki kırılğanlık duygusunu dile getirirken müziği nasıl kullandığı ve bunun sanatın alımlayıcısı olan okura nasıl yansıdığı sorularına cevap arıyor. “Hissiyat ve Duyarlılık: Laurence Sterne’ün *Duygu Yolculuğu*’nda Mütehassis Papaz Yorick’in (Hissî) Sergüzeşti” yazısı, Laurence Sterne’ün *Duygu Yolculuğu* adlı eserinin başlığında geçen “sentimental” kelimesinin “Duyarlılık Çağı” olarak da adlandırılan on sekizinci yüzyılda kazandığı anlamı etimolojik ve felsefî açıdan araştırıyor, ardından Yorick karakterinin hislerinin önemini, eserin alımlanması ve felsefî arka

planının incelenmesi yoluyla analiz ediyor. “Halid Ziya ve Tefvik Fikret’te Hissiyatın Takdimi: ‘Yüce’ Nesne ile Karşılaşmalar” yazısı, Halid Ziya ve Tefvik Fikret’in eserlerinde yücenin Servet-i Fünun’daki duygu rejimiyle bağlantısı incelenmektedir. “Halit Ziya Uşaklıgil’in “Dilhoş Dadı” Öyküsünde Kölelik ve Ötekilik” yazısı bir yandan anlatıcının Dilhoş adlı Afrika kökenli dadısını hatırlama biçimine ve dadısıyla duygudaşlık kurma çabasına odaklanırken diğer yandan metnin duygu repertuarının, amaçlanan duygudaşlığın sınırlılığına nasıl işaret ettiğini tartışıyor.

Dosyada yer alan iki sinema yazısında biri olan “Love” in *Three Colors: White* from Chela Sandoval’s Perspective on Social Justice” yazısı ABD’li üçüncü dünya feministi Chela Sandoval tarafından geliştirilen ezilenlerin metodolojisi ışığında italik Beyaz filmi inceleyerek, öznenin sabit bir varlık olmadığını, aksine güç ilişkileri ve toplumsal dinamikler tarafından şekillendirilen akışkan ve karmaşık bir sürecin sonucu olduğunu öne sürüyor. Diğer yazı, “Scratch and Mark: Affective Intermediality Towards Mathilde” film çalışmalarında duygulanım ve medyalararasılık kuramlarını harmanlayarak filmde duygusal tepkiler uyandırmak için çok çeşitli medyalararası unsurların nasıl kullanıldığını araştırıyor.

“Duygularla Yüklü Bir Mekân Olarak Ev: Yaşayan Evlerin Programı “Daire” yazısı, “Daire” adlı Youtube’da yayınlanan ev programının izleyenlerde ne tür duygular uyandırdığını, izledikleri evler hakkında ne hissettiklerini anlamaya çalışarak ev güzelleştirme pratiklerinin kişiler için ne ifade ettiğini, evin benlik sunumu ile ilişkisini tartışıyor. “Mutluluk, Pozitif Psikoloji ve Akış: Sara Ahmed Üzerinden *Pozitif* Dergisi Analizi” yazısı *Pozitif: Kişisel Gelişim Rehberiniz* dergisinde mutluluk, pozitif psikoloji ve kişisel gelişim temalarıyla ilgili yayımlanan çok sayıdaki yazıya odaklanarak pozitif psikolojinin mutluluk kavramına yaklaşımındaki sorunları Sarah Ahmed’in “akış” teorisi üzerinden ortaya koyuyor. “Nesillerarası Aktarılan Travmanın Kıbrıs Sanatındaki Yansımaları” başlıklı yazı, Kıbrıs’ta 1963-1974 yılları arasında yaşanan çatışma sonrasında bölünmüş olan adanın kuzeyinde yaşayan, farklı nesillerden üç sanatçının çalışmalarına odaklanarak savaş ve bölünmenin yarattığı travmanın bu sanatçıların çalışmalarındaki etkisini inceliyor. “Sakatlık, Duygular ve Toplumsal Karşılaşmalar” yazısı, yüzdeki sakatlıklara odaklanarak sakatlık çalışmaları ve duygular sosyolojisi alanlarının kesişim noktasında bir tartışma yürüterek bir kişinin sakatlığı ile duyguları arasındaki ilişkinin yalnızca o kişinin psikobiyografik yapısından kaynaklanmadığı, aynı zamanda başkalarının sakatlığa ilişkin duygularından, algılarından ve önyargılarından etkilendiğini işaret ediyor.

Dosyanın oluşmasında yoğun emekleri bulunan dergi editörlerine, dosyaya destek vermeyi kabul eden hakemlere ve duygu çalışmalarına katkı sunan yazarlara teşekkür ediyorum.